

Obsah

Předmluva autora	IX
------------------------	----

Oddíl A – Metoda a předmět ekonomie

1. Jaká věda je ekonomie?	3
1.1 Pozitivní věda	3
1.2 Víze a model v ekonomii	5
1.3 Ekonomie – věda o lidském jednání	7
1.4 Racionalita lidského jednání	9
Shrnutí	13
Klíčové pojmy	14
Otázky a příklady	14
2. Člověk ekonomický a společnost	15
2.1 Sledování vlastního zájmu	15
2.2 Společnost směnných vztahů	18
2.3 Tržní koordinace lidských činností	19
2.4 Základní ekonomický problém	25
2.5 Lidské jednání a společenské instituce	26
Shrnutí	29
Klíčové pojmy	30
Otázky	30

Oddíl B – Ekonomické rozhodování spotřebitele

3. Spotřebitelova volba	33
3.1 Utopené náklady a náklady příležitosti	33
3.2 Spotřebitelská substitute	35
3.3 Rozpočtové omezení a optimální kombinace spotřeby	42
3.4 Kardinalistický a ordinalistický přístup	50
Shrnutí	53

Klíčové pojmy	54
Otázky a příklady	54
4. Poptávka	57
4.1 Poptávka a křivka poptávky	57
4.2 Substituční a důchodový efekt	61
4.3 Cenová elasticita poptávky	63
4.4 Poptávka v krátkém a v dlouhém období	70
4.5 Engelova křivka a důchodová elasticita poptávky	71
4.6 Křížová elasticita poptávky	79
4.7 Spotřebitelův přebytek	83
Aplikace: Mají mít prodávající na zboží cenovky?	85
Dodatek 1: Poukázky na potraviny	86
Dodatek 2: Indexy životních nákladů	88
Shrnutí	90
Klíčové pojmy	92
Otázky a příklady	92
5. Volba mezi spotřebou a volným časem	94
5.1 Optimální kombinace spotřeby a volného času	94
5.2 Nabídka práce	97
Aplikace 1: Sociální podpory a nabídka práce	99
Aplikace 2: Progresivní zdanění a nabídka práce	100
Shrnutí	102
Klíčové pojmy	103
Příklady	103
6. Volba mezi přítomnou a budoucí spotřebou	104
6.1 Mezní míra časové preference	104
6.2 Optimální kombinace přítomné a budoucí spotřeby	107
Aplikace: Povinné a dobrovolné penzijní spoření	113
Shrnutí	114
Klíčové pojmy	115
Otázky a příklady	115
7. Rozhodování v podmínkách rizika	116
7.1 Riziko a očekávaný výnos	116
7.2 Očekávaný užitek a averze k riziku	117
7.3 Informace snižující riziko	124
7.4 Pojištění proti riziku	127
7.5 Diverzifikace	130
Dodatek: Ekonomie zločinu	134

Shrnutí	138
Klíčové pojmy	139
Otázky a příklady	140
Oddíl C – Ekonomické rozhodování výrobce	
8. Firma	145
8.1 Transakční náklady a firma	145
8.2 Firma jako „pletenec smluv“	148
8.3 Nákladově optimální velikost firmy	151
8.4 Cíl firmy	154
8.5 Problém „pána a správce“	156
Dodatek: Neziskové organizace a družstva	160
Shrnutí	163
Klíčové pojmy	164
Otázky a příklady	164
9. Produkční funkce a náklady firmy	166
9.1 Výroba a produkční funkce	166
9.2 Krátkodobá produkční funkce a výnosy z variabilního faktoru	168
9.3 Dlouhodobá produkční funkce a výnosy z rozsahu	170
9.4 Technická substitute	173
9.5 Optimální výrobní technika	177
9.6 Dlouhodobá nákladová funkce firmy	184
9.7 Vztahy mezi krátkodobými a dlouhodobými náklady	187
9.8 Maximalizace zisku v krátkém a v dlouhém období	191
Shrnutí	192
Klíčové pojmy	194
Otázky a příklady	194
10. Společenské náklady a nabídka	196
10.1 Společenské náklady	196
10.2 Ekonomické náklady firmy a společenské náklady	198
Aplikace: Náklady na reklamu	199
10.3 Společenské náklady, výrobcův přebytek a tržní nabídka	200
10.4 Úspory z rozsahu trhu	203
10.5 Nabídka v krátkém a v dlouhém období	205
Shrnutí	208
Klíčové pojmy	209
Otázky a příklady	209

Oddíl D – Směna, tržní rovnováha a tržní struktury

11. Směna	213
11.1 Hranice produkčních možností a optimální kombinace produkce	213
11.2 Směna na základě odlišných spotřebních preferencí	219
11.3 Směna na základě odlišných produkčních možností – absolutní výhody	223
11.4 Směna na základě odlišných produkčních možností – komparativní výhody	226
11.5 Mezinárodní obchod	229
11.6 Zdroje komparativních výhod: Heckscher-Ohlinova teorie	233
11.7 Zdroje komparativních výhod: Learning-by-doing	238
11.8 Směna a rozdělování	240
11.9 Směna a migrace	242
11.10 Obchodní ochránářství	243
11.11 Ochrana mladých odvětví	252
Shrnutí	256
Klíčové pojmy	258
Otázky a příklady	258
12. Tržní rovnováha a tržní cena	261
12.1 Tržní příležitosti a přínosy ze směny	261
12.2 Tržní rovnováha a tržní cena	263
12.3 Arbitráž a zákon jediné ceny	267
12.4 Změny tržní rovnováhy	269
12.5 Cenový strop (maximální cena)	273
12.6 Subvence k ceně	280
12.7 Spotřební daň	283
12.8 Minimální cena	286
Aplikace: Zvýšení ceny a renta	290
12.9 Licence a produkční kvóty	291
Shrnutí	294
Klíčové pojmy	295
Otázky a příklady	296
13. Nedokonalé trhy	299
13.1 Příjemce ceny a tvůrce ceny	299
13.2 Územní rozptýlení trhu	301
13.3 Heterogenita produktu	303
13.4 Reklama	305
13.5 Tvorba ceny na nedokonalém trhu	308
Aplikace 1: Autor a nakladatel	311

13.6	Cenová diskriminace	313
13.7	Odstupňované ceny	322
	Aplikace 2: Zápisné	324
	Shrnutí	327
	Klíčové pojmy	328
	Otázky a příklady	328
14.	Monopolistická konkurence	330
14.1	Tržní struktury	330
14.2	Maximalizace zisku (rovnováha firmy)	330
14.3	Monopolistická konkurence a efektivnost	335
	Shrnutí	336
	Klíčové pojmy	337
	Otázky a příklady	337
15.	Oligopol	338
15.1	Strategické chování	338
15.2	Cournotův oligopol	340
15.3	Bertrandův oligopol	343
15.4	Kartel	344
15.5	Nashova rovnováha	349
15.6	Proč existují oligopoly	355
15.7	Otevřené trhy a regulované trhy	357
15.8	Dobyvatelné trhy	359
	Shrnutí	362
	Klíčové pojmy	363
	Otázky a příklady	364
16.	Monopol a konkurence	366
16.1	Rovnováha monopolu a ztráta efektivnosti	366
16.2	Diskriminující monopol	369
16.3	Vlastnictví jedinečného faktoru	371
16.4	Monopol a konkurence jako proces	373
16.5	Patent	375
16.6	Přirozený monopol	378
16.7	Sítový efekt	381
16.8	Antimonopolní politika	385
16.9	Státem vytvářené monopoly	388
	Shrnutí	395
	Klíčové pojmy	396
	Otázky a příklady	396

Oddíl E – Trhy práce a kapitálu

17. Trhy práce	401
17.1 Produkční funkce a produktivita práce	401
17.2 Poptávka po práci v krátkém období	404
17.3 Poptávka po práci v dlouhém období	408
17.4 Tržní nabídka práce	409
17.5 Rovnováha trhu práce	411
Aplikace: Trh práce a zdanění	413
17.6 Odbory	413
17.7 Zákonná minimální mzda	418
17.8 Diskriminace na trzích práce	420
17.9 Nezaměstnanost	423
Dodatek 1: Pracovní rizika a kompenzující mzdové rozdíly	430
Dodatek 2: Monopson na trhu práce	434
Shrnutí	437
Klíčové pojmy	439
Otázky a příklady	439
18. Kapitál a investiční rozhodování	442
18.1 Používání kapitálu	442
18.2 Investování do kapitálu	443
Aplikace 1: Zrání vína	446
Aplikace 2: Stáří lesa	447
18.3 Příležitost investovat a ochota spořit	448
18.4 Trh zapůjčitelných fondů	450
18.5 Nominální a reálná úroková míra	454
18.6 Alokace kapitálu	455
Aplikace 3: Státní podpora malým podnikům a vývozcům	457
18.7 Hodnota kapitálu	459
18.8 Volba mezi investičními projekty	463
18.9 Trhy cenných papírů	465
18.10Lidský kapitál	470
Shrnutí	473
Klíčové pojmy	474
Otázky a příklady	474

Oddíl F – Efektivnost, vlastnická práva a veřejná volba

19. Všeobecná rovnováha a efektivnost	479
19.1 Všeobecná rovnováha trhů	479
19.2 Efektivnost ve výrobě – substituce výrobních faktorů	480

19.3	Efektivnost ve výrobě – transformace produkce	483
19.4	Efektivnost v rozdělování – Paretovo optimum	485
19.5	Efektivní kombinace statků	490
19.6	Kompenzační platby	492
	Shrnutí	494
	Klíčové pojmy	495
	Otázky a příklady	495
20.	Externality a vlastnická práva	497
20.1	Společenské a soukromé náklady a výnosy	497
20.2	Daně a subvence k potlačení externalit	499
20.3	Vlastnická práva a Coaseho teorém	499
20.4	Transakční náklady	505
	Dodatek: Externality a vlastnická propojení	507
	Shrnutí	508
	Klíčové pojmy	509
	Otázky a příklady	509
21.	Volné zdroje	512
21.1	Neefektivní využívání volných zdrojů	512
	Aplikace: Vlastnická práva ve vysílacím spektru	515
21.2	Zpoplatnění volných zdrojů	518
	Shrnutí	522
	Klíčové pojmy	522
	Otázky	522
22.	Veřejné statky a veřejná volba	524
22.1	Nevylučitelnost a problém černého pasažéra	524
22.2	Nevylučitelnost a transakční náklady	526
22.3	Nezmenšitelnost (nerivalita) ve spotřebě	528
22.4	Veřejná volba	529
22.5	„Politický trh“	531
22.6	Teorém středového voliče	533
	Aplikace: Politické strany v boji o voliče	536
22.7	Racionální neznalost voliče	539
22.8	Zájmové skupiny	541
22.9	Vyhledávání renty	545
22.10	Byrokracie	548
	Shrnutí	550
	Klíčové pojmy	551
	Otázky a příklady	551

23. Regulace a vlastnická práva	554
23.1 Regulace	554
23.2 Ochrana vlastnických práv	561
Shrnutí	565
Klíčové pojmy	565
Otázky	565
 Slovník základních pojmů	 569
 Jmenný rejstřík	 585
 Věcný rejstřík	 587